

**ROSSIYA – UKRAINA MOJAROSI DAVOMIDA QO‘LLANILAYOTGAN
YANGI TAKTIK XARAKATLAR**

*O‘zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik
va mudofaa universiteti katta o‘qituvchisi
Saidov Alisher Narzullaevich*

Annotatsiya. Maqolada “uch karra bo‘g‘ish (Тройное удушение)” deb ataluvchi Rossiyaning strategiyasi tahlil etiladi. U quruqlikdagi takroriy hujumlar, dron zarbalari va uzi bo‘shqariluvchi aviabombalarning kombinatsiyasidan iborat.

Mazkur yondashuv qidiruv, manëvr va mudofaani bir vaqtning o‘zida siqib qo‘yish maqsadini ko‘zlaydi. Quruqlikdan qilingan hujumlar Ukraina qurolli kuchlarini charchatadi va dronlar ularning harakatchanligini cheklaydi, aviabombalar esa istehkomlarni yo‘q qiladi. Mutaxassislar ushbu strategiyani “charchatish urushi” deb ataydi, Qirollik Qo‘shma Mudofaa Tadqiqotlari Instituti (RUSI) esa bunga bosqichma-bosqich, tizimli bosim deydi. Maqolada Rossiyaning kunlik resurs yuki, dron va bomba ishlab chiqarish imkoniyatlari, shuningdek 2024–2025 yillarda qo‘lga kiritilgan hududiy yutuqlar va ikkala tomonning javob taktikalari (динамик mudofaa, ko‘chma pozitsiyalar, portlovchi minalar, zarba dronlari) haqida ham so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: uch element — quruqlik hujumi, dronlar, aviabombalar; Ukraina pozitsion mudofaa bilan javob beradi, Rossiya 2024–2025da tezkor bomba ishlab chiqarishi va 3 800 km² hududni qo‘lga kiritgan.

Аннотация. В статье анализируется тактика России, названная «тройным удушением»: сочетание наземных атак, ударов дронов и планирующих авиабомб. Цель стратегии — ослабить украинские силы: наземные штурмы истощают войска, дроны ограничивают мобильность, а авиабомбы уничтожают укрепления с дистанции. Эксперты (включая представителей RUSI и украинских центров) называют это «стратегией усталости» или систематическим поэтапным давлением. Статья отмечает, что Россия усилила применение этой тактики в последние месяцы, опираясь на возможности постоянного пополнения личного состава и массового производства авиабомб (план — 75 тыс. бомб в 2025 году). В ответ Украина развивает динамическую оборону, расширяет использование ударных и FPV-дронов и применяет взрывные мины для осложнения подходов врага.

Ключевые слова: «тройное удушение» = наземные атаки + дроны + авиабомбы; Россия расширяет применение; Украина отвечает манëвренной защитой и увеличением ударных возможностей.

Abstract: The article examines what The Telegraph terms Russia’s “triple squeeze” - a combined strategy of repeated ground assaults, drone strikes, and

glide/planing aerial bombs. The approach aims to degrade Ukrainian forces by exhausting them with continuous ground attacks, restricting mobility with drones (including FPV systems), and neutralizing fortifications from distance with planned aerial bombs. Analysts describe this as a war of attrition or stepwise systemic pressure; RUSIA highlights the simultaneity of tasks imposed on Ukrainian troops. The piece notes Russia's recent intensification of the tactic, its industrial capacity for munitions (a reported 75,000 such bombs planned in 2025), territorial gains (~3,800 km² last year), and Ukraine's countermeasures — dynamic defence, frequent repositioning, expanded use of strike drones and explosive-delayed mines.

Keywords: "Triple choke" = ground attacks + drones + aerial bombs; Russia expands use; Ukraine responds with maneuverable defense and increased strike capabilities.

KIRISH.

Quyidagi maqolada The Telegraph va ekspertlar fikrlariga tayangan holda Rossiyaning Ukrainadagi jangovar operatsiyalarida qo'llayotgan strategik yondashuvi — ommaviy ravishda "uch karra bo'g'ish" yoki "uch tomonlama siquv" deb ataluvchi taktikasi - tahlil qilinadi[1].

Ushbu yondashuv quruqlikdagi takroriy hujumlar, FPV va boshqa dron zarbalari hamda rejalashtirilgan aviabombalarning uyg'unlashtirilishidan iborat bo'lib, maqsad Ukraina qo'shinlarini charchatish, ularning harakatlanishini cheklash va mudofaa istehkomlarini uzoq masofadan vayron qilishdir. Maqola Rossiyaning bu taktika belgilarini o'tgan yildan boshlab kuchaytirgani va ayniqsa 2025-yil oxirgi ikki oy ichida uni front chizig'ida kengaytirgani haqida ma'lumot beradi.

Ekspertlar — Ukraina xavfsizlik va hamkorlik markazi rahbarining, RUSI mutaxassisi Nik Reynolds va boshqa harbiy tahlilchilar - Rossiyaning bu uslubini bosqichma-bosqich, tizimli bosim o'tkazishga qaratilgan "charchatish urushi" sifatida talqin qilmoqda. Shu bilan birga maqolada Rossiyaning resurslari va yo'qotishlari, Ukraina tomonining dinamik mudofaa va dron bo'linmalarini kengaytirish orqali qarshi choralar ko'rayotgani ham yoritiladi. Maqola davomida, shuningdek, rus va ukrain kuchlarining texnik va insoniy salohiyati, aviabombalar ishlab chiqarish hajmi va jang maydonidagi amaliy natijalar muhokama qilinadi.

Ushbu kirish keyingi boblarda taktik elementlarning har birini alohida tahlil qilish, ekspert fikrlarini keltirish va strategiyaning frontdagi amaliy natijalari hamda insoniy va hududiy oqibatlarini baholash uchun yo'l ochadi. Maqolaning maqsadi — "uch karra bo'g'ish" deb ataluvchi yondashuvning samaradorligi, uning zaif tomonlari va Ukraina tomonidan ishlab chiqilayotgan qarshi taktikalarning miqyosi haqida o'quvchiga aniq va ravshan tasavvur berishdir[1].

Mavzuning dolzarbligi: *The Telegraph* yozishicha, Rossiya Ukrainada “uch karra bo‘g‘ish” (yoki “uch tomonlama siquv”(Troynoe udushenie)) deb nomlangan taktikani qo‘llamoqda. Bu taktika uchta asosiy elementni birlashtiradi[1].:

1. **Quruqlikdagi hujumlar** – Ukrain qurolli kuchlarini holdan toydiradi.
2. **Dron hujumlari** – Kiev qo‘shinlarining harakatchanligini cheklaydi.
3. **Rejalashtirilgan aviabombalar** – mudofaa istehkomlarini yo‘q qiladi.

Mutaxassislarning fikricha, Rossiya dushman kuchlarini zaiflashtirish maqsadida shu “uch karra bo‘g‘ish” deb ataluvchi harbiy strategiyani keng miqyosda qo‘llamoqda.

Kiyev qo‘shinlari bir necha yo‘nalishda kuchli bosim ostida qolgan, Rossiya esa uch turdagi jangovar harakatni yagona kuchli strategiyaga birlashtirib, ularni holdan toydirishga urinmoqda.

Rossiya kuchlari avval quruqlik **orqali hujumlar** uyushtirib, tashabbusni qo‘lga oladi, so‘ng **dronlar yordamida zarbalar** beradi — bu dushmanning harakatlanishini cheklaydi. Keyin esa uzi boshqariluvchi **aviabombalar** yordamida dushman pozitsiyalariga uzoq masofadan zarba beradi.

The Telegraph ma’lumotiga ko‘ra, Rossiya bu taktika alomatlarini o‘tgan yildan boshlab qo‘llay boshlagan, biroq so‘nggi ikki oy ichida u front chizig‘ining turli joylarida uni sezilarli darajada kengaytirgan[1].

Ukraina xavfsizlik va hamkorlik markazi rahbari shunday deydi: “Butun Rossiya armiyasi uchburchak strategiyasini qo‘llayapti. Biz buni charchatish urushi strategiyasi deb ataymiz.”

Rossiya o‘zining asosiy ustunliklarini — **doimiy askar ta’minoti, tezkor dron va aviabomba ishlab chiqarish imkoniyatlarini** faol qo‘llamoqda.

Bu yondashuv natijasini berayotgani aytiladi: o‘tgan yili Rossiya **3800 kvadrat kilometr** hududni nazoratiga olgan - bu 2022-yildan beri eng katta hududiy yutuqdir.

Qirolik Qo‘shma Mudofaa Tadqiqotlari Instituti (RUSI) xodimi **Nik Reynolds** shunday deydi:

“Bu urushni olib borishning sekin, ammo barqaror usuli. Ushbu uch element Ukraina qo‘shinlari oldiga bir vaqtning o‘zida qarama-qarshi vazifalarni qo‘yadi.”

Uning ta’kidlashicha, Rossiyaning usuli - **bosqichma-bosqich, tizimli bosim o‘tkazish**[4].

Avval quruqlikdagi hujumlar ukrain qo‘shinlarini himoyaga o‘tishga majbur qiladi, ularning manevr imkoniyatini cheklaydi. Bu esa mudofaani zaiflashtiradi. Sergey Kuzanning so‘zlariga ko‘ra:

“Rossiya juda ko‘p askarni old chiziqqa yuborib, tinimsiz hujumlar orqali bizning resurslarimizni kamaytirishga urinmoqda. Masalan, Krasnoarmeyskda janglar nihoyatda shiddatli. Hujumlar har ikki soatda takrorlanadi — bu, albatta, bizning askarlarni holdan toydiradi.”

Keyingi bosqichda **dronlar** ishlatiladi: ular Ukraina qo‘shinlarining harakatini kuzatadi, ularning zaif joylarini topadi va ularni joyidan siljimaslikka majbur qiladi[3]. Ko‘p dronlar **FPV (birinchi shaxs ko‘rish rejimi)** texnologiyasiga ega — bu rus operatorlariga real vaqt rejimida ukrain pozitsiyalarini ko‘rish va zudlik bilan zarba berish imkonini beradi[3].

Nik Reynoldsning so‘zlariga ko‘ra: “Dronlar tufayli Ukraina front chizig‘ida asosan statsionar mudofaa holatini saqlashga majbur bo‘lyapti. Ular harakatni yashirish uchun turli aldov ishlari, masalan, soxta yer ishlari olib borishmoqda.”

Shundan so‘ng Rossiya **uzi boshqariluvchi aviabombalar** yordamida Ukrainadagi asosiy mudofaa pozitsiyalarini uzoq masofadan nishonga oladi. Bu Ukraina armiyasining qarshi hujum o‘tkazish imkoniyatini kamaytiradi.

Reynolds aytadi: “Bu haqiqiy dilemmadir — okoplar va istehkomlar dron yoki artilleriya zarbasidan saqlaydi, lekin rejalashtirilgan aviabombalar ularni to‘liq vayron qiladi[4].”

Natijada, ukrain askarlari tanlov oldida qolmoqda:

- **Pozitsiyalarni ushlab turish**, ammo katta yo‘qotishlarga uchrash xavfi bilan;
- yoki **ko‘chish**, lekin bu dron va alohida zarbalarga ochiq qolish demakdir.

RUSI vakillari ta’kidlashicha:

“Rossiyaning quruqlikdagi hujumlari, artilleriyasi va FPV dronlarining kombinatsiyasi Ukraina kuchlarini oldinga siljitmaslikka majbur qilmoqda.”

O‘zi boshqariluvchi aviabombalar esa bu strategiyaning eng muhim elementi bo‘lib qolmoqda, chunki Rossiya ularni tez ishlab chiqarish imkoniyatiga ega.

The Telegraph ma’lumotiga ko‘ra, 2025-yilda Rossiya **75 mingta** shunday bomba ishlab chiqarishni rejalashtirgan — bu kuniga o‘rtacha **205 ta** demakdir.

Bunga javoban Ukraina “uch karra bo‘g‘ish” strategiyasiga qarshi **dinamik mudofaa** taktikasini ishlab chiqdi — ya’ni, ma’lum bir joyni ushlab turish o‘rniga pozitsiyalarni tez-tez o‘zgartirish va dushmanni chalg‘itish[1].

John Hardy (Demokratiyani himoya qilish jamg‘armasi direktori o‘rinbosari) ta’kidlaydi: “Ukraina har xil masofada portlaydigan minalardan foydalanib, rus qo‘shinlari piyodaga yaqinlashishidan oldin ularni zararsizlantirmoqda.” Ukraina, shuningdek, **zarba beruvchi dron bo‘linmalarini kengaytirdi**, FPV va boshqa dron turlarini ko‘paytirdi. Britaniya armiyasining sobiq polkovnigi, harbiy ekspert

Xemish de Breton-Gordon shunday deydi: “Ukrainaliklar Rossiya hujumlariga qarshi juda mohirona va yangicha uslublarni ishlab chiqdilar.” Biroq u ham tan oladi: “Rossiya Ukraina kuchlarini siquv ostida ushlab turmoqda, ammo hali hal qiluvchi zarba bera olgani yo‘q.” Va Rossiya uchun asosiy muammolar saqlanib qolmoqda — **askarlar tayyorgarligining pastligi** va **zirhli texnika tanqisligi**. Guvohlarning aytishicha, rossiyaliklar ayrim joylarda hatto **mototsikllar** va **elektr**

skuterlarda old chiziqqa yaqinlashmoqda. Shu bilan birga, ko‘plab uzi boshqariluvchi aviabombalar nosoz chiqmoqda[6].

De Breton-Gordon so‘zlariga ko‘ra: “Rossiya kuchlarini to‘plab, koordinatsiyalangan yirik harakat uyushtirishga qiynalmoqda. Old chiziqdagi askarlarning aksariyati yangi safarbar etilganlar, ular faqat to‘g‘ridan-to‘g‘ri hujum qilishni biladi. Hatto ba‘zilari qurolni to‘g‘ri tozalashni ham o‘rgatilmagan.” Deb ta‘kidlab o‘tgan[6].

Adabiyotlar:

1. The Telegraph. (2025). *Russia employs 'triple squeeze' strategy in Ukraine, experts say*. Retrieved from <https://www.telegraph.co.uk>
2. Kuzan, S. (2025). *Rossiyaning uchburchak strategiyasi va Ukrainaga ta'siri*. Ukraina Xavfsizlik va Hamkorlik Markazi.
3. Reynolds, N. (2025). *Russia's incremental warfare approach in Ukraine*. Royal United Services Institute (RUSI).
4. Hardy, J. (2025). *Dynamic defense tactics against Russian advances*. Democracy Defense Fund.
5. de Breton-Gordon, H. (2025). *Ukrainian countermeasures and Russian operational challenges*. Military Analysis Journal.
6. InoSMI. (2025). *G'arb nashrlari: Rossiya yo'qotishlarini oshirib ko'rsatmoqda*. Retrieved from <https://inosmi.ru>